

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА ДЕЛЕГАЦИЯ В КОНГРЕСА НА МЕСТНИТЕ И РЕГИОНАЛНИТЕ ВЛАСТИ НА СЪВЕТА НА ЕВРОПА ПРЕЗ 2023 г.

Българската национална делегация в Конгреса на местните и регионални власти на Съвета на Европа (Конгреса) се състои от шестима титулярни представители и шестима заместник-представители. Поименният състав на делегацията е одобрен с Решение № 860 на Министерския съвет от 26 ноември 2020 г., като мандатът на делегатите е за периода 2021-2026 г.

Традиционно Конгресът провежда две пленарни сесии през годината – пролетна и есенна, като предвид местните избори в България, които се проведоха през октомври и ноември 2023 г., делегацията взе участие само в сесията през март.

По-долу е представена информация за участието на членовете на делегацията в 44-та пленарна сесия на Конгреса, заседанията на комисиите по мониторинг, по актуални въпроси и по управление, както и в заседанията на Камарата на местните власти пред годината.

44-та Пленарна сесия, март 2023 г.

Сесията се проведе в периода 21 - 23 март 2023 г. в Страсбург с участието на кметовете на общините: *Каварна, Елена Балтаджиева, Русе, Пенчо Милков, Панагюрище, Никола Белишки, Созопол, Тихомир Янакиев, Венец, Нехрибан Ахмедова и Мирково, Цветанка Йотина*. Те се включиха и в организирани в рамките на сесията заседанията на политическите групи в Конгреса и трите комисии - по мониторинг, актуални въпроси и управление.

В откриващата сесия и дебат с Генералния секретар на Съвета на Европа, Мария Пейчинович-Бурич, делегатите на Конгреса обсъдиха ролята и бъдещето на организацията като институция на Съвета на Европа. Във фокуса бяха предстоящата към онзи момент Среща на върха в Рейкявик, имаща за цел да даде насока за опазване и защита на основните ценности в Европа в контекста на войната на Русия срещу Украйна; здравната и енергийна криза, както и екологичните предизвикателства.

Общо е мнението, че за преодоляването на предизвикателствата в посочените направления се изисква активизиране на цялата енергия и подобряване на ефективността на всички органи на Съвета на Европа, включително на Конгреса и чрез него на местните и регионалните власти. В тази връзка Конгресът настоява държавните и правителствени лидери да признаят териториалната демокрация и многостепенно управление като отличителен белег на европейската демокрация, засилвайки ролята на Конгреса.

Съществуващите заплахи и предизвикателства засягат всички общества без изключение и всички нива на управление. Устойчивият отговор изисква решителна синергия между централните и местните власти, независимо от тяхното

териториално измерение, а по-добрата координация гарантира и по-бърза и адекватна реакция, и допринася за изграждането на по-устойчиви и приобщаващи общества.

В изказванията всички делегати посочиха уникалната позиция на Конгреса като пазител на ценностите на Съвета на Европа на местно и регионално ниво. Разполагайки с уникалната правна рамка на Европейската харта за местно самоуправление и опита в мониторинга по нейното изпълнение, Конгресът разполага със система за ранно предупреждение по отношение на състоянието на демокрацията чрез препоръките, които изготвя в рамките на мисиите за наблюдение прилагането на Хартата. В тази връзка бе отправено искане за предоставяне на възможност за мониторинг на изборите на местно ниво по собствената инициатива на Конгреса, както и повишаване на човешкия и финансов ресурс за това.

Сред другите искания към ръководителите на държавите членки е използването на Конгреса като консултативен орган от Комитета на министрите.

В рамките на първата част на пленарното заседание Конгресът единодушно прие декларация по повод една година от войната на Русия срещу Украйна. Декларацията потвърждава решителната подкрепа на Конгреса за суверенитета, политическата независимост и териториалната цялост на Украйна в нейните международно признати граници.

По време на дебата членовете на Конгреса подкрепиха създаването на специален международен трибунал за престъпната агресия срещу Украйна и създаването на международен механизъм за обезщетяване срещу нанесените вреди, щети и загуби. С приетата декларация, членовете на Конгреса също посочват, че децентрализацията на Украйна и реформата на местното самоуправление значително ще допринесат за нейната устойчивост на местно и регионално равнище. Това предполага и продължаването на процеса на реформи по време на следвоенното възстановяване с цел по-нататъшно задълбочаване на местната и регионалната демокрация.

Членовете на Конгреса приеха и доклада относно повторните избори за регионални и областни съвети в Берлин. Изказванията на членовете бяха съсредоточени върху темата за въвеждане на възможност Конгресът да извършва мониторинг на изборния процес в съответната страна по своя инициатива, а не по изрична покана. Това бе и основното послание към държавите членки на Съвета на Европа. Повдигнат бе и въпросът за укрепване на регулаторната рамка, гарантираща прозрачност и отчетност на финансирането на кампаниите и партиите, по-специално относно въвеждането на таван на разходите и по-нисък праг за оповестяване на даренията.

Вторият ден от 44-та сесия на Конгреса започна със заседания на двете Камари – на местните власти и на регионите. Българската делегация е представена само в Камарата на местните власти, отчитайки наличието само на едно ниво на местно самоуправление в България.

Основен акцент в дискусиата бе докладът за наблюдение на местните избори в Словения, проведени на 20 ноември 2022 г. В документът като цяло се отчита високо ниво на доверие в изборния процес в Словения, въпреки няколкото избори, които са проведени през 2022 г. Сред сферите, по които се препоръчват подобрения са уеднаквяването на процедурите по отношение на броя на избирателите, регистрирани в избирателна секция; запечатването и идентифицирането на избирателните урни; укрепване на регулаторната рамка за финансиране на кампании и партии и въвеждане на разпоредби за улесняване на участието на жените в кметските надпревари. Интересна е препоръката на Конгреса, предлагаща да се обмисли въвеждането на максимален брой мандати за кметовете тъй като в около една четвърт от общините е имало само по един кандидат и почти всички действащи кметове са преизбрани. С въвеждането на определени ограничения се цели балансиране на ползите от мандата, за да се гарантират еднакви условия на конкуренция за всички кандидати, включително младежите и жените.

Делегатите в Камарата на местните власти проведоха обмен и по темата за преките избори за кметове. Тримата основни говорители – кметовете на Харлем, Нидерландия, Ливърпул, Великобритания и Миконос, Гърция - разказаха за опита в отделните страни и съществуващите изборни системи.

В представянето си кметът на Харлем, Marianne Schuurmans-Wijdeven сподели, че системата в Нидерландия макар и критикувана в скорошен доклад на Конгреса функционира добре, при пълна прозрачност и отчетност. Тя подчерта, че макар да не са изборни лица, кметовете в Нидерландия са обект на най-високото ниво на доверие от гражданите. В Нидерландия кметът се избира или освобождава от общинския съвет, като кандидатът не принадлежи към определена политическа партия. Висшият орган в общината е общинският съвет и кметът се отчита за дейността си пред него.

Кметът на Ливърпул, Великобритания, Joanne Anderson е първата чернокожа жена избрана пряко от гражданите за кмет. Моделът за пряк избор в Ливърпул е в сила от 2012 г., когато общинският съвет взема решение да прекрати практиката с провеждане на местни референдуми. Г-жа Anderson е вторият пряко избран кмет и е на тази позиция от май 2021 с 4-годишен мандат. В изказването си тя подчерта, че изборната позиция от нейна гледна точка дава по-голяма стабилност на фигурата на кмета.

В последния ден на сесията акцент бяха въпросите за локализирането на Целите за устойчивото развитие (ЦУР) на ООН. Приет беше също доклад и препоръка по прилагането на Европейската харта за местно самоуправление в Румъния.

Препоръките за локализиране на ЦУР, които членовете на Конгреса приеха имат за цел да послужат като принос към Срещата на върха на ООН за ЦУР през септември 2023 г. в Ню Йорк. Въпреки че основната отговорност за изпълнението на Програма 2030 е на държавите членки, ролята на Съвета на Европа е да подпомага и улеснява

държавите в техния принос за изпълнението на ЦУР. Конгресът, като асамблея, представляваща интересите на местните и регионалните власти, отговаря за териториалното измерение на изпълнението на ЦУР. Отчитайки, че две трети от ЦУР могат да бъдат изпълнени само на местно или регионално ниво, локализирането им е неотложен приоритет.

Конгресът предлага платформа, където градовете и регионите могат да споделят най-добрите практики за изпълнение и мониторинг на ЦУР. Освен това, Конгресът редовно допринася за Регионалния форум на ООН за устойчиво развитие в Женева и Политическия форум на високо ниво в Ню Йорк, фокусиран върху изпълнението на Програма 2030. В контекста на средносрочния преглед на Програма 2030 г. Конгресът призовава националните правителства да ускорят локализирането на ЦУР, като предоставят на местните и регионалните власти подходяща автономия на действията и подходящи средства за изпълнение в общностите, чрез насърчаване на доброволните местни прегледи и чрез ангажиране на местните и регионалните власти в разработването и изпълнението на националните планове за действие на ЦУР и доброволните национални прегледи.

В последващ дебат делегатите обсъдиха и доклада за съблюдаване на Европейската харта на местното самоуправление в Румъния. Това е четвъртият доклад, оценяващ прилагането на Хартата в страната. Сред основните изводи са, че системата на местно самоуправление в страната работи добре и задълженията по Хартата като цяло се изпълняват. Отбелязана е подобрената рамка за консултации, ролята на Сметната палата за подобряване на ефективността и прозрачността на местния сектор и положителните ефекти от реформата на метрополните райони, както и направените предложения за засилване на сътрудничеството между селските общини. Докладът посочва и някои слабости като разпокъсаността на общините в селските райони; прехвърлянето на компетенции, които не винаги са придружени от необходимите финансови ресурси; ограничената понастоящем възможност за местните власти да финансират инвестициите си. Липсва и прозрачност при разпределянето на финансовия ресурс между централното и местното ниво. Поради това се препоръчва да се подобрят и улеснят доброволните сливания или сътрудничество между общините; разпределение на финансовите ресурси, съответстващи на отговорностите, упражнявани от местните власти. Освен това се препоръчва на столицата Букурещ да се предоставят значителни процедурни гаранции, за да се гарантира нейната автономност.

Преди сесия на Конгреса делегацията се срещна и с Постоянния представител на Република България към Съвета на Европа – Мария Спасова. Бяха обсъдени въпроси, свързани с мисиите на Европейски комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание (КПИ). Разисквана бе темата за липсата на координация между отделните нива на управление при подобни мисии и възможните причини за негативните заключения на експертите от КПИ. Проведена

бе и среща с младежкия делегат на България за 2023 г. - Ваня Гривова, с която обсъдиха възможностите за по-активно взаимодействие и сътрудничество.

Комисия по управление, Пленарна сесия март 2023 г.

Участие в заседанието взеха **кметовете на общините Русе, Пенчо Милков, Панагюрище, Никола Белишки и Созопол, Тихомир Янакиев**. Членовете проведоха дебат относно ролята на местните и регионалните власти в развитието на кръговата икономика. Темата придоби още по-голяма популярност вследствие на пандемията от COVID-19 и руската инвазия в Украйна, които ясно показаха наяве слабостите в световната верига на доставки. На фона на глобалното затопляне, тези предизвикателства още веднъж показват неотложността на преосмислянето на различни аспекти на икономическите дейности и превръщането им в по-устойчиви и съобразени с настоящите реалности.

Концепцията за кръгова икономика може да бъде приложена във всеки един етап от живота на един продукт и трябва да навлезе устойчиво от обществените поръчки до управлението на отпадъците. Това посочиха местните и регионалните власти в Конгреса, като подчертаха и уникалната си позиция за превръщането на тази теория в конкретни действия и осезаеми резултати. В дискусиата бяха обсъдени и редица действия на местни и регионални власти в тази сфера, включително собствени стратегии за кръгова икономика.

Сред другите обсъдени теми бе тази за водните ресурси и тяхното опазване. Участниците подчертаха ключово им значение за устойчивото развитие, изкореняването на бедността, здравето и благосъстоянието. Достъпът до питейна вода и канализация е признат от ООН като човешко право. Въпреки това, на практика все още твърде много хора нямат безопасно управлявана питейна вода и канализация. Освен това водните ресурси и екосистемите са подложени на нарастващ натиск. Прекомерната експлоатация на наличните водни ресурси и замърсяването на сладководните запаси водят до сериозни сътресения в местните общности. Темата бе обвързана и с кръговата икономика по отношение запазването на доброто качество на ресурсите и екосистемите на подземните и морските води. Преходът към кръгова икономика представлява възможност за ускоряване и увеличаване на технологичния напредък, който подкрепя по-голяма ефективност в сектора на водните ресурси, и подкрепя постигането на целите за устойчиво развитие, споделиха делегатите.

Комисия по мониторинг, Пленарна сесия март 2023 г.

Делегацията бе представлявана от **Нехрибан Ахмедова, кмет на община Венец**. Бяха разгледани няколко доклада от мисии за наблюдение по прилагането на Европейската харта за местно самоуправление в това число в Словашката република, Франция и предстоящи такива в Ирландия и Естония.

Интерес предизвика и темата за повторните избори за регионални и областни съвети в Берлин, Германия (12 февруари 2023 г.). Изборите се проведоха след първичните

избори през септември 2021 г., отменени на 16 ноември 2022 г. от Конституционния съд в Берлин. Като цяло в представянето си делегацията на Конгреса отбеляза, че изборите през 2023 г. в Берлин са добре организирани. Конгресът похвали многобройните подобрения, извършени от силно децентрализираната изборителна администрация, която е съумяла да ограничи риска от нередности на всички етапи от изборния процес. В доклада се посочва, че кампанията макар и кратка е била конкурентна и преобладаващо фокусирана върху местните проблеми. Въпреки като цяло положителната оценка, наблюдателите на Конгреса отбелязват някои области за подобрене, като изясняване на разделението на компетенциите и отговорностите между местните и регионалните администрации, стандартизиране на процедурите в изборния ден в различните райони, укрепване на регулаторната рамка за финансиране на кампании и партии, въвеждане на квота от 40% за равенство между половете, приемане на законодателство за статута и правата на наблюдателите на изборите и подобряване на достъпността на изборителните секции.

Комисия по актуални въпроси, Пленарна сесия март 2023 г.

В заседанието участваха **кметовете на община Каварна, Елена Балтаджиева и община Мирково, Цветанка Йотина**. Проведен бе тематичен дебат относно местните и регионални медии. Сред основните констатации е тенденцията към влошеното състояние на местните и регионалните медии и тяхната роля за насърчаване на гражданското участие и демокрацията. Обсъдени бяха компетенциите и задълженията на местните и регионалните власти в съответните страни в областта на управлението на медиите; опитът по отношение финансирането на местните и регионалните медии и администрирането на съответните бюджети, критерии за допустимост и мерките за предотвратяване на политическа намеса. Редица членове споделиха добри практики от опита си за справяне с основните предизвикателства, включително: нарастващ брой участници в обществените дебати; финансови предизвикателства за местни и регионални медии; намаляване на доверието в медиите и заплахите за свободата и независимостта им, безопасността на журналистите и цифровата сигурност.

Друга дискуссионна тема бе тази за застаряващите общности и качествени социални грижи като въпрос от сферата на правата на човека. Пандемията от COVID-19 влоши неравенствата и изведе наяве значителни слабости в системите за социална защита и дългосрочни грижи. В допълнение, като се има предвид демографските проблеми с нарастващ брой възрастно население в европейските общности, може да се очаква, че все по-голям брой възрастни хора ще се нуждаят от някаква форма на социални грижи и ще зависят от капацитета на местните и регионалните власти да гарантират предоставянето на качествени социални грижи. В тази връзка местните и регионални власти обсъдиха приложените до този момент реформи и тяхното въздействие върху местните общности и администрации. Възприето бе да се изготви доклад, в който да се направи преглед на основните политическите и финансовите предизвикателства, пред които е изправен секторът, и да се идентифицират добри практики или

инициативи на местно и регионално равнище, насочени към предоставяне на качествени социални грижи на възрастните хора.

Комисия по актуални въпроси, 28 юни 2023 г.

В заседанието участваха **кметовете на община Каварна и община Мирково**, Елена Балтаджиева и Цветанка Йотина. На заседанието се състоя обмен на мнения с председателя на експертната група за действие срещу трафика на хора (GRETA) и се взе решение темата да бъде проучена допълнително. Проведе се и тематичен обмен по актуални предизвикателства, свързани с младежта и младежките политики, с участието на заместник-говорителя на Конгреса по въпросите на младежта, младежките делегати на Конгреса и представител на Консултативния съвет по младежта на Съвета на Европа.

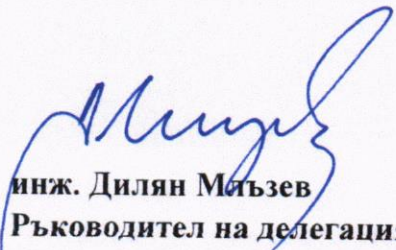
Оказване на подкрепа и съдействие на делегацията

Като Секретариат на делегацията в Конгреса НСОРБ оказва подкрепа и подпомогна дейността на делегацията за постигане на набелязаните цели по приоритетните дейности и организиране и координиране на участието им в заложените в програмата събития. Информация за заседанията на работните органи на Конгреса, дейностите свързани с Европейската седмица на местната демокрация, инициативата за набиране на младежки делегати и други тематични прояви регулярно се разпространяват чрез електронните издания и комуникационните канали на Сдружението (<https://www.namrb.org/bg>).

Постоянното представителство на Република България към Съвета на Европа в Страсбург от своя страна също през изминалата година предостави навременно техническо и експертно съдействие и подкрепа на делегацията, както и логистично на място.

След публикуването на изборните резултати от местния вот НСОРБ подготви писмо от името на ръководителя на делегацията до Генералния секретар на Конгреса, с което информира за вакантните позиции, поради загубата на изборен мандат на двама членове на делегацията. През 2024 г. предстои запълването на вакантните позиции за периода на мандата на Конгреса.

С уважение,

инж. Дилиан Матъзев
Ръководител на делегацията,
Кмет на община Елена